

ONDERHOUDSCHECKS

PRAKTISCHE ADVIEZEN

KLEIN HERSTEL

INSPECTIERAPPORT 2024

**Toren
Van Swinderenstraat 6 te Balk**

Objectgegevens

Object: Toren
Van Swinderenstraat 6 te Balk
Gemeente: DE FRYSKE MARREN
Objectnummer: 0122.104044
Monumentnummer: 15914

Inspectieplan

Abonnee/Contactpersoon: St. tot Behoud van Rijksmonumenten (06) 534 70 211
De heer J. Belksma jellebelksma@me.com; secretariaat@stichtingbrm.nl

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Het interieur is toegankelijk voor inspecties. Het exterieur is goed bereikbaar voor inspecties en goed bereikbaar voor reparaties.

Inspectiegegevens

Inspectie uitgevoerd door: P.D. van Vliet
Datum inspectie: 6 mei 2024

Inleiding

Dit Inspectierapport is tot stand gekomen volgens de uniforme en onafhankelijke Inspectiemethode van de gezamenlijke provinciale Monumentenwachten. Het is bedoeld als leidraad voor het plegen van stelselmatig en periodiek onderhoud ter voorkoming van verval.

Deze inspectie heeft betrekking op de staat van onderhoud en de gebreken aan die delen van het object, die zichtbaar en op redelijke wijze veilig bereikbaar zijn. Niet-zichtbare delen c.q. verborgen gebreken zijn niet gecontroleerd. Er is geen diepgaand bouwkundig onderzoek uitgevoerd en ook geen asbestinventarisatie. Eventueel aangegeven hoeveelheden zijn een globale inschatting, hieraan kunnen geen rechten worden ontleend.

Algemeen

De staat van het casco is goed en de onderhoudsstaat is redelijk.

Uitgevoerde werkzaamheden door Monumentenwacht

- Er zijn geen uitgevoerde werkzaamheden.

Prioriteitenlijst

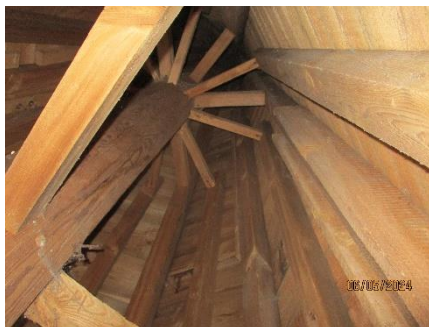
De belangrijkste aanbevolen werkzaamheden zijn hieronder samengevat, op volgorde van prioriteit. Daarna volgt op de volgende pagina een uitgebreide checklist, waarin alle onderdelen van het object zijn benoemd en gekwalificeerd, zo nodig voorzien van een toelichting met eventueel een hersteladvies.

Op onze website www.monumentenwachtfryslan.nl kunt u handige informatie vinden, zoals onderhoudswijzers en duurzaamheidtips.

Voorafgaand aan de uitvoering van werkzaamheden adviseren wij u om bij de gemeente te informeren of hiervoor een vergunnings- of meldingsplicht geldt.

Onderdelen	Rubriek	Technische staat	Termijn
<i>Toren</i>			
○ Veiligheidsvoorzieningen; windkast en klimhaken.	4.2	Matig	1-3 jaar
○ Onderhoud leibedekking. Bevestiging kruis.	2.2.3/2.8	n.v.t.	1-3 jaar
○ Onderhoud ijzerwerk luiwerk.	3.9	n.v.t.	3 jaar
○ Schilderwerk waterlijst.	1.7.2	n.v.t.	3 jaar

RUBRIEK	TOELICHTING	HERSTELADVIES	Toren
<p>1. GEVELS</p>			
<p><u>1.2 Gevels</u></p>			
<p>1.2.3 Hout</p>			
<p>Vierkantige ondertoren</p>			
<ul style="list-style-type: none"> - houten delen - maaslei bekleding koper gehaakt 	G	<p>Een beetje verwaaid. Pyriet-verontreiniging in enkele leien. De leien zijn wat verouderd/ worden wat zachter.</p>	
<p>Opengewerkt vierkant</p>			
<ul style="list-style-type: none"> - loodbeklede hoekstijlen - loodbekleding boven (galm)openingen 	G	<p>Gefelst lood.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - bevestigingen/ ankers 	R	<p>Staat licht bol, lichte beschadigingen o.a. door een buks. Voldoende vast maar de vrij grote delen zijn wat uitgezakt (o.a. zichtbaar aan de oostzijde onder de dakvoetlijst rond de spits).</p> <p>De draadeinden van de hoekstijlen aan de liggers onder de spits zijn sterk geroest.</p>	
<p><u>1.7 Glas/ schilderwerk</u></p>			
<p>1.7.2 Schilderwerk</p>			
<p>Algemeen</p>			
<ul style="list-style-type: none"> - waterlijst onder spits 	R	<p>Licht vervuild, wordt wat schraler.</p>	
<p>2. DAKEN</p>			
<p><u>2.1 Kapconstructies</u></p>			
<p>2.1.1 Hout</p>			
<p>Ingesnoerde spits</p>			
<ul style="list-style-type: none"> - houtborende insecten 			
<ul style="list-style-type: none"> - sporen 	R	<p>In 1997 behandeld tegen houtborende insecten.</p> <p>Vermoedelijk een oude aantasting door boktor in sporen zuidoost.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - “muurplaat” (buitenste regel) 	G	<p>Op twee hoeken in het verleden hersteld, niet door liplassen maar recht gestuikt tegen de oudere delen.</p>	

RUBRIEK	TOELICHTING	HERSTELADVIES	Toren
<ul style="list-style-type: none"> - constructie bij insnoeringen - grenen spitsconstructie overig/ algemeen - verankeringen 	<p>G</p> <p>R</p> <p>G</p>	<p>Tafelement, sporen, schoren, makelaar. De vernageling door verbindingen is sterk geroest, mede hierdoor is het houtwerk verspreid gescheurd.</p>	
<p><u>2.2 Dakbedekking</u></p> <p>2.2.3 <i>Leien</i></p> <p>Ingesnoerde spits</p> <ul style="list-style-type: none"> - houten dakbeschot - maasleien r.v.s gehaakt langs de spitsvoet - overige maasleien koper gehaakt 	<p>G</p> <p>G</p> <p>R</p>	<p>Langs de voet van de spits zijn de leien vervangen. Deze delen verkeren in goede staat.</p> <p>De leien zijn wat verouderd/ worden wat zachter, enkele zijn verwaaid. Aangroei van mossen. Een enkele is gescheurd en met kit gedicht. Enkele (delen van) leien zijn weggevallen wat echter (vrijwel) geen lekkage veroorzaakt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Rekenen op regelmatig enig onderhoud aan de leibedekking. ○ Vervangen op langere termijn (10 jaar).
<p>2.2.4 <i>Metaal</i></p> <p>Ingesnoerde spits</p> <ul style="list-style-type: none"> - lood op insnoering <p>Klokkenzoldervloer</p> <ul style="list-style-type: none"> - loodbekleding 	<p>G</p> <p>G</p>	<p>Voor zover waarneembaar.</p> <p>Soldeernaden bij de stijlen werken (weer) enigszins los. Geeft overigens (vrijwel) geen lekkage.</p>	
			
		<p>Losgewerkte soldeernaad.</p>	
<p><u>2.3 Loodaansluitingen</u></p> <p>Ingesnoerde spits</p> <ul style="list-style-type: none"> - voetlood <p>Ondervierkant</p> <ul style="list-style-type: none"> - aansluiting op kerkdak 	<p>G</p> <p>G</p>		

RUBRIEK	TOELICHTING	HERSTELADVIES	Toren
<u>2.5 Dakopeningen</u>			
2.5.4 <i>Luiken</i>			
Klokkenzoldervloer			
- zink bekleed luik	G		
<u>2.8 Diversen</u>			
Bekroning			
- smeedijzeren kroon	R	De ringen van de bevestiging zijn naar beneden gezakt. Niet direct bezwaarlijk.	○ Bij gelegenheid weer verdelen en borgen met spieën.
- pijnappel/ windvaan; vergulding	R	Het bladgoud is plaatselijk beschadigd/ vuil. Met name de bovenzijde van de pijnappel is verschaald.	
- loden muts	G		
Plafond boven klokkenstoel			
- houten plafond	R	De vernageling is sterk door roest aangetast. Er zijn geen losse planken of gaten aangetroffen.	
Waterlijst onder spits			
- houten lijst	G		
3. INTERIEUR			
<u>3.0 Algemeen</u>			
Interieur			
- algemeen	G	Voor zover bereikbaar en zichtbaar zijn door ons in het constructieve gedeelte van het interieur geen ernstige gebreken geconstateerd.	
<u>3.2 Dragende constructies/vloeren</u>			
3.2.1 <i>Dragende constructies</i>			
Vierkantige ondertoren			
- onderslagen	R	De middelste onderslag is t.p.v. de oplegging in de voorgevel gerot. De balk ligt echter ook op de dekbalk van het spant en is tevens met kunsthars hersteld.	
- houten draagconstructie	R	Oude – niet meer actieve – aantastingen van houtworm in het spinthout. Aan de kerkzijde is (het bovineinde van) de middelste stijl door boktor aangetast (de aantasting loopt door tot de middelste ligger).	

RUBRIEK	TOELICHTING	HERSTELADVIES	Toren
- verankeringen	G	De onderdelen zijn plaatselijk aangegoten met een kunsthars. De middelste ligger aan de oost- en westzijde zijn in het verleden door houtrot aangetast/ verweerd. Langs de oostelijke ligger is al een klamp/ balk aangebracht.	
3.9 Diversen			
Luiwerk			
- ijzeren klokkenstoel	G	Oppervlakkig geroest.	
- tuimelas/ luidwiel	R	Idem, het luidwiel is wat sterker aangetast.	
- klok (1728) met bevestiging	G	De moeren en draadeinden van de bevestigingen zijn geroest.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ontroesten en behandelen/ in het vet zetten. ○ Dan wellicht overige ijzeren onderdelen van het luiwerk tevens (waar nodig) behandelen.
- klepel met bevestiging	R	De beugel van de bevestiging is geroest.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Als bovenstaande.
4. DIVERSEN			
4.1 Technische installaties			
4.1.2 Bliksembeveiliging			
Algemeen			
- bliksembeveiliging		N.B. De inspectie van de bliksembeveiliging heeft uitsluitend betrekking op de uitwendige installatie.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Betreffende de juiste functionering, dient u de installatie periodiek te laten doormeten door een gespecialiseerd bedrijf.
- bevestigingen	G		
4.2 Bereikbaarheid en toegankelijkheid			
4.2.1 Interieur (toegankelijkheid)			
Oriëntatieverlichting			
- algemeen	G	Geen verlichting in de spits. Bij een geopend luik (toegangsluik naar de spitsconstructie) echter voldoende daglicht.	
Ladders en trappen			
- naar bovenzijde windkast orgel		Op de windkast van het orgel steken enkele draadeinden uit de vloer waardoor men kan struikelen en in de sparing t.b.v. de opgang kan vallen.	<ul style="list-style-type: none"> ○ De draadeinden (indien mogelijk) verwijderen of de vloer verhogen/ dubbel maken m.b.v. een vlonder zodat de draadeinden onder deze vlonder geraken.
Vervuiling			
- spits	R	Een licht vervuilde spits.	

RUBRIEK		TOELICHTING	HERSTELADVIES	Toren
4.2.2 <i>Exterieur (bereikbaarheid)</i>				
Ladderhaken				
- hoogste klimhaken	M	Enige beweging op de hoogste twee haken. De bevestigingsmethode is tevens niet zichtbaar.	○ Niet gebruiken/ de haken opnieuw aanbrengen.	
- overige klimhaken	G			